

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 29 czerwca 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Europejski nakaz aresztowania i procedura przekazywania osób między państwami członkowskimi — Podstawy fakultatywnej odmowy wykonania — Artykuł 4 pkt 6 — Zobowiązanie państwa członkowskiego wykonującego nakaz do wykonania kary zgodnie z jego prawem wewnętrznym — Wprowadzenie w życie — Obowiązek wykładni zgodnej

W sprawie C-579/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie, Niderlandy) postanowieniem z dnia 30 października 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 listopada 2015 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko:

Danielowi Adamowi Popławskiemu

przy udziale

Openbaar Ministerie,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, A. Tizzano, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego piątej izby, M. Berger (sprawozdawca), A. Borg Barthet i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 28 września 2016 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu D.A. Popławskiego przez P.J. Verbeeka, advocaat,
- w imieniu Openbaar Ministerie przez K. van der Schafta oraz J. Asbroek,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman, B. Koopman oraz J. Langer, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczyń, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niderlandzki.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Troostersa oraz S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 lutego 2017 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 34).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach wykonania w Niderlandach europejskiego nakazu aresztowania (zwanego dalej „ENA”) wydanego przez Sąd Rejonowy w Poznaniu (Polska) przeciwko Danielowi Adamowi Popławskiemu w celu wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności.

Ramy prawne

Prawo Unii

Decyzja ramowa 2002/584

- 3 Motywy 6 i 11 decyzji ramowej 2002/584 mają następujące brzmienie:

„(6) [ENA] przewidziany w niniejszej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający [w życie] zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa [określiła] jako »kamień węgielny« współpracy sądowej.

[...]

(11) W stosunkach między państwami członkowskimi [ENA] powinien zastąpić wszystkie wcześniejsze instrumenty dotyczące ekstradycji, łącznie z przepisami [postanowieniami] tytułu III Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen [z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen (Luksemburg) w dniu 19 czerwca 1990 r. i która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r. (Dz.U. 2000, L 239, s. 19 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 2, s. 9)], dotyczącymi ekstradycji”.

- 4 Artykuł 1 ust. 2 tej decyzji ramowej stanowi:

„Państwa członkowskie wykonują każdy [ENA] w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej”.

- 5 Artykuł 4 decyzji ramowej, zatytułowany „Fakultatywna odmowa [Podstawy fakultatywnej odmowy] wykonania [ENA]”, stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania [ENA]:

[...]

6) jeśli [ENA] został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności], a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa [przebywa w wykonującym nakaz państwie członkowskim, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania], a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym;

[...]”.

Decyzja ramowa 2008/909

6 Artykuł 28 decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub innych środków polegających na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz.U. 2008, L 327, s. 27), zatytułowany „Przepis przejściowy”, stanowi:

„1. Wnioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. podlegają istniejącym instrumentom prawnym dotyczącym przekazywania osób skazanych. Wnioski otrzymane po tej dacie podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszą decyzją ramową.

2. Każde państwo członkowskie może jednak przy przyjęciu niniejszej decyzji ramowej przez Radę złożyć oświadczenie, w którym stwierdzi, że w przypadkach, w których prawomocny wyrok został wydany przed datą przez nie określoną, będzie ono jako państwo wydające i wykonujące nadal stosowało istniejące instrumenty prawne dotyczące przekazywania osób skazanych mające zastosowanie przed dniem 5 grudnia 2011 r. Jeśli takie oświadczenie zostanie złożone, instrumenty te mają zastosowanie w takich przypadkach w stosunku do wszystkich innych państw członkowskich, niezależnie od tego, czy złożyły one takie samo oświadczenie. Wspomniana data nie może być późniejsza niż 5 grudnia 2011 r. Oświadczenie to jest publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Może zostać ono wycofane w dowolnym momencie”.

Prawo niderlandzkie

7 Artykuł 6 Overleveringswet (ustawy o przekazywaniu osób) z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Stb. 2004, nr 195), która transponuje do prawa niderlandzkiego decyzję ramową 2002/584, w wersji obowiązującej do wejścia w życie przepisów niderlandzkich dotyczących wykonania decyzji ramowej 2008/909 (zwana dalej „OLW”), przewidywała:

„1. Przekazanie obywatela niderlandzkiego jest dopuszczalne, jeżeli ma nastąpić do celów postępowania karnego prowadzonego przeciwko niemu oraz jeżeli w przekonaniu wykonującego nakaz organu sądowego zostało zapewnione, że w przypadku skazania go na bezwarunkową karę pozbawienia wolności w państwie członkowskim wydającym nakaz ze względu na czyny, w związku z którymi przekazanie jest dopuszczalne, będzie on mógł odbyć tę karę w Niderlandach.

2. Przekazanie obywatela niderlandzkiego jest niedopuszczalne, jeżeli tego przekazania żąda się w celu wykonania kary pozbawienia wolności, która została wymierzona temu obywatelowi w prawomocnym wyroku.

3. W przypadku odmowy przekazania opartej wyłącznie na art. 6 ust. 2 [...] prokuratura powiadamia wydający nakaz organ sądowy o gotowości wykonania wyroku zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 11 Konwencji o przekazywaniu osób skazanych [podpisanej w Strasburgu w dniu 21 marca 1983 r.] lub na podstawie innej mającej zastosowanie konwencji.

4. Prokurator powiadamia niezwłocznie właściwego ministra o każdej odmowie wydania dokonanej z deklaracją, o której mowa w ust. 3, dotyczącą gotowości Niderlandów do przejęcia wykonania zagranicznego wyroku.

5. Ustępy 1–4 stosuje się również do cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony, jeżeli może on być ścigany w Niderlandach za czyny, które leżą u podstaw ENA, oraz jeżeli można oczekiwać, iż nie utraci on swego prawa pobytu w Niderlandach na skutek kary lub środka orzeczonych wobec niego w wyniku jego przekazania”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 8 Wyrokiem z dnia 5 lutego 2007 r., który uprawomocnił się w dniu 13 lipca 2007 r., Sąd Rejonowy w Poznaniu skazał D.A. Popławskiego, obywatela polskiego, na karę pozbawienia wolności w wymiarze jednego roku z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Orzeczeniem z dnia 15 kwietnia 2010 r. sąd ten zarządził wykonanie kary.
- 9 W dniu 7 października 2013 r. wspomniany sąd wydał przeciwko D.A. Popławskiemu ENA w celu wykonania tej kary.
- 10 W ramach postępowania głównego dotyczącego wykonania tego ENA rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) zastanawia się, czy powinien zastosować art. 6 ust. 2 i 5 OLW, który przewiduje podstawę niewykonania ENA na rzecz między innymi osób, które mieszkają w Niderlandach, tak jak to jest w przypadku D.A. Popławskiego.
- 11 Sąd odsyłający zauważa, że na podstawie art. 6 ust. 3 OLW Niderlandy, jeżeli odmawiają wykonania ENA, muszą zadeklarować, czy są „gotowe” do przejęcia wykonania kary na podstawie konwencji wiążącej to państwo z wydającym nakaz państwem członkowskim. Sąd ten wyjaśnia, że takie przejęcie zależy, w sprawie w postępowaniu głównym, od odpowiedniego wniosku złożonego przez Polskę. Tymczasem ustawodawstwo polskie stoi na przeszkodzie takiemu wnioskowi, w sytuacji gdy osoba, której wniosek ten dotyczy, jest obywatelem polskim.
- 12 Sąd odsyłający podkreśla, że w takiej sytuacji odmowa przekazania mogłaby doprowadzić do bezkarności osoby, której dotyczy ENA. Po wydaniu wyroku o odmowie przekazania przejęcie wykonania kary mogłoby bowiem okazać się niemożliwe, w szczególności ze względu na brak odpowiedniego wniosku ze strony wydającego nakaz państwa członkowskiego, a ta niemożność nie miałaby żadnego wpływu na wyrok odmawiający przekazania osoby, której dotyczy ENA.
- 13 Żywiąc zatem wątpliwości co do zgodności art. 6 ust. 2–4 OLW z art. 4 ust. 6 decyzji ramowej 2002/584, który dopuszcza odmowę tylko w sytuacji, gdy wykonujące państwo członkowskie „zobowiązuje się” do wykonania kary zgodnie ze swoim prawem krajowym, rechtbank Amsterdam (sąd rejonowy w Amsterdamie) postanowił zawiesić postępowanie i przedstawić Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy państwo członkowskie może dokonać transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 do swego prawa krajowego w ten sposób, że:

- wykonujący nakaz organ sądowy jest bezwzględnie zobowiązany odmówić przekazania w celu wykonania kary osoby, która jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie mieszka,
- odmowa ta oznacza ipso iure gotowość wspomnianego państwa członkowskiego do przejęcia wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej temu obywatelowi lub rezydentowi,

- [ale] orzeczenie o przejęciu wykonania kary zostaje przyjęte dopiero po odmowie, a decyzja pozytywna zależy od 1) istnienia podstawy prawnej w konwencji obowiązującej między wydającym nakaz państwem członkowskim a wykonującym nakaz państwem członkowskim, 2) warunków ustanowionych w tej konwencji i 3) współdziałania wydającego nakaz państwa członkowskiego poprzez np. złożenie odpowiedniego wniosku,

tak iż istnieje ryzyko, że wykonujące nakaz państwo członkowskie po odmowie przekazania w celu wykonania kary nie będzie mogło przejąć wykonania, przy czym ryzyko to nie ma wpływu na obowiązek odmowy przekazania w celu wykonania kary?

- 2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej:
 - a) czy sąd krajowy może stosować bezpośrednio przepisy decyzji ramowej 2002/584, chociaż zgodnie z art. 9 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych [(Dz.U. 2012, C 326, s. 322)] skutki prawne tej decyzji ramowej po wejściu w życie traktatu z Lizbony zostają utrzymane do czasu jej uchylenia, unieważnienia lub zmiany, oraz
 - b) w razie odpowiedzi twierdzącej: czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 jest wystarczająco dokładny i bezwarunkowy, by mógł być stosowany przez sąd krajowy?
- 3) Jeżeli na pytanie pierwsze i pytanie drugie lit. b) zostanie udzielona odpowiedź przecząca: czy państwo członkowskie, którego prawo krajowe dla przejęcia wykonania zagranicznej kary pozbawienia wolności wymaga istnienia podstawy prawnej w odpowiedniej konwencji, może dokonać transpozycji art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej do swego prawa krajowego w ten sposób, że art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej sam stanowi wymaganą podstawę w konwencji, aby uniknąć ryzyka bezkarności związanego ze wspomnianym, przewidzianym przez prawo krajowe wymogiem podstawy w konwencji?
- 4) Jeżeli na pytanie pierwsze i pytanie drugie lit. b) zostanie udzielona odpowiedź przecząca: czy wykonujące nakaz państwo członkowskie może dokonać transpozycji art. 4 pkt 6 omawianej decyzji ramowej do swego prawa krajowego w ten sposób, że dla odmowy przekazania w celu wykonania kary rezydenta będącego obywatelem innego państwa członkowskiego ustanawia warunek, by państwo to miało jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw wskazanych w ENA i by nie występowały faktyczne przeszkody dla ścigania tego rezydenta na jego terytorium z powodu tych przestępstw (takie jak odmowa wydającego nakaz państwa członkowskiego, by przekazać wykonującemu nakaz państwu członkowskiemu akta sprawy karnej), podczas gdy nie ustanawia ono takiego warunku, w przypadku gdy odmowa przekazania w celu wykonania kary dotyczy obywatela tego państwa członkowskiego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

- 14 Pytania prejudycjalne dotyczą zgodności z decyzją ramową 2002/584 ustawodawstwa krajowego, które już nie obowiązuje ze względu na jego uchylenie i zastąpienie przez środki krajowe mające na celu wprowadzenie w życie decyzji ramowej 2008/909.
- 15 Sąd odsyłający twierdzi, że wspomniane ustawodawstwo krajowe nadal ma zastosowanie do sprawy w postępowaniu głównym, ze względu w szczególności na fakt, że Królestwo Niderlandów na podstawie art. 28 decyzji ramowej 2008/909 złożyło oświadczenie wskazujące w istocie, że nadal będzie stosować w odniesieniu do wyroków, które uprawomocniły się przed dniem 5 grudnia 2011 r., takich jak wyrok wydany przeciwko D.A. Popławskiemu, instrumenty prawne sprzed przyjęcia tej decyzji ramowej w zakresie przekazywania osób skazanych. Jednakże Komisja Europejska podważa

ważność tego oświadczenia, a także podobnego oświadczenia złożonego przez Rzeczpospolitą Polską, i twierdzi, że sytuacja rozpatrywana w postępowaniu głównym, wbrew twierdzeniom sądu odsyłającego, podlega przepisom krajowym wprowadzającym w życie decyzję ramową 2008/909.

- 16 W tym zakresie Trybunał już orzekł, że powinien on ograniczyć swoją analizę zasadniczo do kwestii, które sąd odsyłający postanowił poddać jego ocenie we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Jeśli chodzi o zastosowanie odpowiednich uregulowań prawa krajowego, Trybunał powinien zatem rozstrzygać spór w oparciu o okoliczności, które zdaniem sądu krajowego są ustalone (wyrok z dnia 8 czerwca 2016 r., Hünnebeck, C-479/14, EU:C:2016:412, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo). Poza tym zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału domniemuje się, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie – co pozostaje poza oceną Trybunału – rzeczony sąd krajowy jest odpowiedzialny, mają znaczenie dla sprawy (wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., Eurosaneamientos i in., C-532/15 i C-538/15, EU:C:2016:932, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 17 W tych okolicznościach na przedstawione przez sąd odsyłający pytania należy odpowiedzieć na podstawie określonego przez ten sąd stanu prawnego i faktycznego.

W przedmiocie pytania pierwszego

- 18 Poprzez swe pierwsze pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego wprowadzającemu w życie ten przepis, które – w przypadku gdy o przekazanie cudzoziemca, który posiada zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony na terytorium tego państwa członkowskiego, zwraca się inne państwo członkowskie do celów wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej temu cudzoziemcowi na mocy prawomocnego wyroku – po pierwsze nie dopuszcza takiego przekazania, a po drugie, ogranicza się do ustanowienia wobec organów sądowych pierwszego państwa członkowskiego obowiązku powiadomienia organów sądowych drugiego państwa członkowskiego o gotowości do przejęcia wykonania tego wyroku, przy czym w dniu odmowy przekazania nie zapewniono rzeczywistego przejęcia wykonania tego wyroku, a ponadto, w przypadku gdyby takie przejęcie okazało się następnie niemożliwe, taka odmowa nie mogłaby zostać podważona.
- 19 W tym zakresie najpierw z art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że ustanawia ona zasadę, zgodnie z którą państwa członkowskie wykonują każdy ENA w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej. Z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności wykonujące nakaz organy sądowe mogą – jak Trybunał już orzekł – odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w enumeratywnie wyliczonych wypadkach odmowy wykonania, przewidzianych w tej decyzji ramowej, a wykonanie ENA można uzależnić wyłącznie od jednego z warunków wyczerpująco określonych we wspomnianej decyzji ramowej (zob. podobnie wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, pkt 80, 82 i przytoczone tam orzecznictwo). W konsekwencji wykonanie ENA stanowi zasadę, zaś odmowa wydania, przewidziana jako wyjątek, powinna być interpretowana ściśle.
- 20 Następnie należy przypomnieć, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 wymienia jedną z podstaw fakultatywnej odmowy wykonania ENA, zgodnie z którą wykonujący nakaz organ sądowy „może” odmówić wykonania ENA wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli w szczególności osoba, której dotyczy ENA, mieszka w wykonującym ENA państwie członkowskim, tak jak jest w przypadku rozpatrywanym w postępowaniu głównym, a państwo to „zobowiązuje się” doprowadzić do wykonania tej kary zgodnie ze swoim prawem krajowym.

- 21 Z samego brzmienia art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 wynika więc, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 30 opinii, że w przypadku gdy państwo członkowskie postanowiło transponować ten przepis do prawa wewnętrznego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien jednak korzystać ze swobodnego uznania w odniesieniu do kwestii, czy należy odmówić wykonania ENA. W tym zakresie organ ten powinien uwzględnić cel, do jakiego zmierza ustanowiona w tym przepisie podstawa fakultatywnej odmowy wykonania, który zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału polega na umożliwieniu wykonującemu nakaz organowi sądowemu przypisania szczególnej wagi zwiększeniu szans ponownej integracji społecznej osoby, której dotyczy ENA, po wykonaniu kary, na którą osoba ta była skazana (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 22 Z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 wynika także, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 45 opinii, że każda odmowa wykonania ENA wymaga w zamian prawdziwego jednostronnego zobowiązania się przez wykonujące nakaz państwo członkowskie do zapewnienia wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej osobie, której dotyczy ENA, tak że nie można uznać, że sama okoliczność, iż państwo to deklaruje swoją gotowość do zapewnienia wykonania tej kary, uzasadnia taką odmowę. Wynika z tego, że każda odmowa wykonania ENA musi zostać poprzedzona weryfikacją przez wykonujący nakaz organ sądowy możliwości rzeczywistego wykonania kary zgodnie z jego prawem krajowym. W przypadku gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie nie może zobowiązać się do rzeczywistego wykonania kary, wykonujący nakaz organ sądowy jest zobowiązany do wykonania ENA, a tym samym do przekazania osoby, której dotyczy ENA, wydającemu nakaz państwu członkowskiemu.
- 23 W konsekwencji nie można uznać za zgodne ze wspomnianą decyzją ramową uregulowania państwa członkowskiego, które wprowadza w życie art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 i przewiduje, że jego organy sądowe są w każdym razie zobowiązane do odmowy wykonania ENA, w przypadku gdy osoba, której dotyczy ENA, mieszka w tym państwie członkowskim, przy czym organy te nie korzystają z żadnego swobodnego uznania, a wspomniane państwo członkowskie nie zobowiązuje się do zapewnienia rzeczywistego wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej tej osobie, stwarzając w ten sposób ryzyko bezkarności wspomnianej osoby ściganej.
- 24 Na pytanie pierwsze należy zatem odpowiedzieć, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego wprowadzającemu w życie ten przepis, które – w przypadku gdy o przekazanie cudzoziemca, który posiada zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony na terytorium tego państwa członkowskiego, zwraca się inne państwo członkowskie do celów wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej temu cudzoziemcowi na mocy prawomocnego wyroku – po pierwsze, nie dopuszcza takiego przekazania, a po drugie, ogranicza się do ustanowienia wobec organów sądowych pierwszego państwa członkowskiego obowiązku powiadomienia organów sądowych drugiego państwa członkowskiego o gotowości przejścia wykonania tego wyroku, przy czym w dniu odmowy przekazania nie zapewniono rzeczywistego przejścia wykonania tego wyroku, a w przypadku gdyby takie przejście okazało się następnie niemożliwe, taka odmowa nie mogłaby zostać podważona.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 25 W pytaniach drugim i trzecim, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy przepisy decyzji ramowej 2002/584 mogą wywierać bezpośredni skutek, a jeśli nie, czy prawo niderlandzkie może podlegać wykładni zgodnej z prawem Unii w tym rozumieniu, że w przypadku gdy państwo członkowskie uzależnia przejście wykonania kary pozbawienia wolności od istnienia podstawy prawnej w konwencji międzynarodowej, art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej sam stanowi wymaganą w prawie krajowym podstawę w konwencji.

- 26 W tym zakresie należy stwierdzić, że decyzja ramowa 2002/584 nie wywiera bezpośredniego skutku. Ta decyzja ramowa została bowiem przyjęta na podstawie dawnego trzeciego filaru Unii Europejskiej, a dokładniej na podstawie art. 34 ust. 2 lit. b) UE (w wersji sprzed traktatu z Lizbony). Tymczasem postanowienie to przewiduje, że decyzje ramowe nie mogą wywierać bezpośredniego skutku (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., *Ognyanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 56).
- 27 Należy jeszcze dodać, że zgodnie z art. 9 Protokołu (nr 36) w sprawie postanowień przejściowych skutki prawne aktów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przyjętych na podstawie traktatu UE przed wejściem w życie traktatu z Lizbony zostają utrzymane do czasu uchylenia, unieważnienia lub zmiany tych aktów w zastosowaniu traktatów. Tymczasem, jak podniósł rzecznik generalny w pkt 67 opinii, decyzja ramowa 2002/584 nie została uchylona, unieważniona ani zmieniona po wejściu w życie traktatu z Lizbony.
- 28 O ile przepisy decyzji ramowej 2002/584 nie mogą zatem wywierać bezpośredniego skutku, o tyle zgodnie z art. 34 ust. 2 lit. b) UE decyzja ta wiąże państwa członkowskie w odniesieniu do rezultatu, jaki należy osiągnąć, jednocześnie pozostawiając organom krajowym kompetencje w zakresie formy i środków (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., *Ognyanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 56).
- 29 W niniejszym przypadku, jak wynika z pkt 19–24 niniejszego wyroku, w przypadku gdy wymogi przewidziane w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 nie są spełnione, art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej zobowiązuje państwa członkowskie do wykonania każdego ENA na podstawie zasady wzajemnego uznawania.
- 30 W tym kontekście należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału państwa członkowskie będą podejmować wszelkie właściwe środki ogólne lub szczególne celem zapewnienia wypełniania ich zobowiązań wynikających z decyzji ramowej (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r., *Pupino*, C-105/03, EU:C:2005:386, pkt 42).
- 31 W szczególności z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że wiążący charakter decyzji ramowej powoduje powstanie po stronie organów krajowych, a w szczególności sądów krajowych, obowiązku zgodnej z prawem Unii wykładni prawa krajowego. Stosując prawo krajowe, sądy krajowe są zobowiązane dokonywać jego wykładni w miarę możliwości w świetle brzmienia i celu decyzji ramowej, tak aby osiągnąć przewidziany w niej skutek. Ten wymóg dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem Unii jest bowiem nierozzerwalnie związany z systemem traktatu FUE, gdyż pozwala sądom krajowym na zapewnienie, w ramach ich właściwości, pełnej skuteczności prawa Unii przy rozpoznawaniu zawisłych przed nimi sporów (wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., *Ognyanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 58, 59 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 32 Oczywiście zasada wykładni zgodnej z prawem Unii podlega pewnym ograniczeniom. Tak więc spoczywający na sądzie krajowym obowiązek uwzględnienia treści decyzji ramowej przy dokonywaniu wykładni i stosowaniu odpowiednich przepisów swego prawa krajowego podlega ograniczeniom wynikającym z ogólnych zasad prawa, w tym w szczególności z zasady pewności prawa i niedziałania prawa wstecz. Zasady te stoją na przeszkodzie między innymi temu, aby na podstawie decyzji ramowej i niezależnie od ustawy wprowadzającej ją w życie wspomniany obowiązek mógł doprowadzić do ustalenia bądź zaostreżenia odpowiedzialności karnej osób naruszających przepisy prawa karnego (wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., *Ognyanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 62–64 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Poza tym zasada wykładni zgodnej z prawem Unii nie może służyć jako podstawa dla wykładni prawa krajowego *contra legem* (wyrok z dnia 28 lipca 2016 r., *JZ*, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 34 Niemniej jednak zasada wykładni zgodnej z prawem Unii wymaga, by sądy krajowe czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, uwzględniając wszystkie przepisy prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanej decyzji ramowej i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami (wyrok z dnia 5 września 2012 r., Lopes Da Silva Jorge, C-42/11, EU:C:2012:517, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 W tym kontekście Trybunał już orzekł, że wymóg dokonywania wykładni zgodnej z prawem Unii może w danym wypadku obejmować konieczność zmiany utrwalonego orzecznictwa przez sądy krajowe, jeżeli opiera się ono na wykładni prawa krajowego, której nie da się pogodzić z celami decyzji ramowej (wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 67 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Trybunał także orzekł, że w przypadku gdy sąd krajowy twierdzi, iż nie ma możliwości dokonania wykładni przepisu prawa krajowego zgodnie z decyzją ramową ze względu na fakt, że jest związany wykładnią nadaną temu przepisowi krajowemu przez krajowy sąd najwyższy w wyroku interpretacyjnym, do tego sądu należy zapewnienie pełnej skuteczności decyzji ramowej, w razie potrzeby z odstąpieniem z własnej inicjatywy od stosowania wykładni przyjętej przez krajowy sąd najwyższy, jeśli wykładnia ta jest niezgodna z prawem Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., Ognyanov, C-554/14, EU:C:2016:835, pkt 69, 70).
- 37 Po przedstawieniu tych wyjaśnień należy podkreślić, że w niniejszym przypadku, o ile ciążący na sądzie krajowym obowiązek zapewnienia pełnej skuteczności tej decyzji ramowej 2002/584 nakłada na państwo niderlandzkie obowiązek wykonania rozpatrywanego ENA, a w przypadku – odmowy obowiązek zapewnienia skutecznego wykonania wymierzonej w Polsce kary, o tyle obowiązek ten nie ma żadnego wpływu na ustalenie odpowiedzialności karnej D.A. Popławskiego, jaka wynika z wyroku wydanego wobec niego w dniu 5 lutego 2007 r. przez Sąd Rejonowy w Poznaniu i nie może a fortiori zostać uznany za zaostrenie tej odpowiedzialności.
- 38 Należy jeszcze stwierdzić, że sąd odsyłający uważa, iż – wbrew temu, co zasugerował Openbaar Ministerie (prokuratura, Niemcy) podczas rozprawy – oświadczenie, na podstawie którego ta ostatnia informuje wydający nakaz organ sądowy o gotowości na podstawie art. 6 ust. 3 OLW do przejęcia wykonania kary na podstawie rozpatrywanego ENA, nie może być interpretowane w ten sposób, że stanowi ono prawdziwe zobowiązanie państwa niderlandzkiego do wykonania tej kary, chyba że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 stanowi podstawę prawną w konwencji w rozumieniu art. 6 ust. 3 OLW dla rzeczywistego wykonania takiej kary w Niemczech.
- 39 W tym zakresie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału nie jest on właściwy do orzekania w przedmiocie wykładni prawa krajowego danego państwa członkowskiego (wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., Agro Foreign Trade & Agency, C-507/15, EU:C:2017:129, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo). A zatem jedynie do sądu odsyłającego należy ocena, czy prawo niderlandzkie może być interpretowane w ten sposób, że utożsamia ono decyzję ramową 2002/584 z taką podstawą prawną w konwencji w rozumieniu art. 6 ust. 3 OLW.
- 40 Jednakże Trybunał proszony o dostarczenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi w ramach odesłania prejudycjalnego jest właściwy do udzielenia wskazówek na podstawie akt sprawy w postępowaniu głównym, a także uwag, które zostały mu przedstawione ustnie i na piśmie, tak aby umożliwić sądowi krajowemu wydanie rozstrzygnięcia w sprawie (zob. podobnie wyrok z dnia 17 lipca 2014 r., Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, pkt 56).
- 41 W tej perspektywie należy stwierdzić, po pierwsze, że zgodnie z motywem 11 decyzji ramowej 2002/584 w stosunkach między państwami członkowskimi ENA powinien zastąpić wszystkie wcześniejsze instrumenty dotyczące ekstradycji, łącznie z postanowieniami tytułu III konwencji wykonawczej do układu z Schengen, wskazanej w pkt 3 niniejszego wyroku, dotyczącymi ekstradycji. W zakresie, w jakim wspomniana decyzja ramowa zastąpiła zatem wszystkie konwencje, które istniały

w tym zakresie pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi oraz wspólnie – posiadając jednocześnie własny określony przez prawo Unii reżim prawny – z konwencjami o ekstradycji wiążącymi poszczególne państwa członkowskie z państwami trzecimi, utożsamienie wspomnianej decyzji ramowej z taką konwencją nie wydaje się od razu wykluczone.

- 42 Po drugie, decyzja ramowa 2002/584 nie zawiera żadnego przepisu pozwalającego na stwierdzenie, że stoi ona na przeszkodzie temu, aby zawarte w art. 6 ust. 3 OLW wyrażenie „inna mająca zastosowanie konwencja” interpretować w ten sposób, iż obejmuje ono także art. 4 pkt 6 tej decyzji ramowej, ponieważ taka wykładnia pozwalałaby na zapewnienie, że wykonujący nakaz organ sądowy skorzysta z możliwości odmówienia wykonania ENA tylko pod warunkiem zapewnienia rzeczywistego wykonania w Niderlandach wymierzonej D.A. Popławskiemu kary pozbawienia wolności oraz na osiągnięcie w ten sposób rozwiązania zgodnego z celem wyznaczonym w tej decyzji ramowej.
- 43 W takich okolicznościach na pytania drugie i trzecie należy odpowiedzieć, że przepisy decyzji ramowej 2002/584 nie wywierają bezpośredniego skutku. Jednakże właściwy sąd krajowy jest zobowiązany, z uwzględnieniem całości prawa wewnętrznego i przy zastosowaniu uznanych przez niego metod wykładni, do dokonania wykładni rozpatrywanych w sprawie w postępowaniu głównym przepisów krajowych w miarę możliwości w świetle brzmienia i celu tej decyzji ramowej, co w niniejszym przypadku oznacza, że w przypadku odmowy wykonania ENA wydanego w celu przekazania osoby, wobec której w wydającym nakaz państwie członkowskim wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, same organy sądowe wykonujące nakaz państwa członkowskiego mają obowiązek zapewnienia rzeczywistego wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej tej osobie.

W przedmiocie pytania czwartego

- 44 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że zezwala on państwu członkowskiemu na odmowę wykonania ENA wydanego w celu przekazania osoby będącej obywatelem innego państwa członkowskiego, wobec której wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, tylko z tego względu, że pierwsze państwo członkowskie zamierza wsząć przeciwko tej osobie postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyni, za które wyrok ten został wydany, podczas gdy to państwo członkowskie odmawia systematycznie przekazywania jego obywateli do celów wykonania wyroków skazujących na kary pozbawienia wolności.
- 45 W tym zakresie należy stwierdzić, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 nie zawiera żadnego elementu umożliwiającego wykładnię tego przepisu w ten sposób, że zezwala on organowi sądowemu państwa członkowskiego na odmowę wykonania ENA, w przypadku gdy przeciwko osobie, której dotyczy ENA, może być wszczęte na jego własnym terytorium postępowanie karne za te same czyny, za które przeciwko tej osobie wydano prawomocny wyrok.
- 46 Oprócz bowiem faktu, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 w żaden sposób nie wskazuje na taką możliwość, należy stwierdzić, że taka wykładnia byłaby sprzeczna z art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, który przewiduje między innymi, że nikt nie może być ponownie sądzony w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uniewinniony lub skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.
- 47 W tych okolicznościach, ponieważ w każdym razie wykładnia ta nie jest zgodna z prawem Unii, nie jest konieczne przedstawianie stanowiska w kwestii, czy prowadziłaby ona do ewentualnej dyskryminacji obywateli Niderlandów względem obywateli innych państw członkowskich, także niezgodnej z prawem Unii.

- 48 W świetle powyższego na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, iż nie zezwala on państwu członkowskiemu na odmowę wykonania ENA wydanego w celu przekazania osoby, wobec której wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, tylko z tego powodu, że to państwo członkowskie zamierza wszcząć przeciwko tej osobie postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyny, za które wyrok ten został wydany.

W przedmiocie kosztów

- 49 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego wprowadzającemu w życie ten przepis, które – w przypadku gdy o przekazanie cudzoziemca, który posiada zezwolenie na pobyt na czas nieokreślony na terytorium tego państwa członkowskiego, zwraca się inne państwo członkowskie do celów wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej temu cudzoziemcowi na mocy prawomocnego wyroku – po pierwsze, nie dopuszcza takiego przekazania, a po drugie, ogranicza się do ustanowienia wobec organów sądowych pierwszego państwa członkowskiego obowiązku powiadomienia organów sądowych drugiego państwa członkowskiego o gotowości do przejęcia wykonania tego wyroku, przy czym w dniu odmowy przekazania nie zapewniono rzeczywistego przejęcia wykonania tego wyroku, a w przypadku gdyby takie przejęcie okazało się następnie niemożliwe, taka odmowa nie mogłaby zostać podważona.
- 2) Przepisy decyzji ramowej 2002/584 nie wywierają bezpośredniego skutku. Jednakże właściwy sąd krajowy jest zobowiązany, z uwzględnieniem całości prawa wewnętrznego i przy zastosowaniu uznanych przez niego metod wykładni, do dokonania wykładni rozpatrywanych w sprawie w postępowaniu głównym przepisów krajowych w możliwie najwyższym stopniu w świetle brzmienia i celu tej decyzji ramowej, co w niniejszym przypadku oznacza, że w przypadku odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przekazania osoby, wobec której w wydającym nakaz państwie członkowskim wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, same organy sądowe wykonującego nakaz państwa członkowskiego mają obowiązek zapewnienia rzeczywistego wykonania kary pozbawienia wolności wymierzonej tej osobie.
- 3) Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że nie zezwala on państwu członkowskiemu na odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu przekazania osoby, wobec której wydano prawomocny wyrok skazujący na karę pozbawienia wolności, tylko z tego powodu, że to państwo członkowskie zamierza wszcząć przeciwko tej osobie postępowanie karne dotyczące tych samych czynów co czyny, za które wyrok ten został wydany.

Podpisy